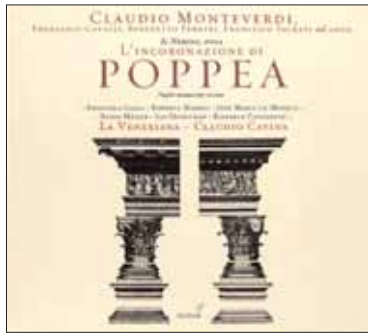

CD KLASSIEK

Nero, ofte de kroning van Poppea
Claudio Monteverdi

Claudio Monteverdi (1567-1643) werd al bij leven geroemd als een van de grootste kerkmuziekcomponist. Maar blijkbaar was kerkelijk werk niet zijn enige bron van inkomsten — zie maar deze onverkwikkelijke opera met een duidelijk zwart randje over de kroning van Poppea.

In de baroktijd kwamen wel eens gekroonde hoofden onder de hakbijl terecht wanneer de politieke wind in een nieuwe richting blies. Misschien moeten we Monteverdi's opera over de wederwaardigheden van een gehaaide Romeinse courtisane die het hof werd gemaakt door de brute en overspelige keizer Nero lezen met een lichte pedagogische bijklank. Het gaat er niet altijd rechtvaardig toe in de wereld van de machtigen, maar we weten hoe achteraf de geschiedenis zal aflopen.

Bewuste opera eindigt helemaal niet op zo'n 'moraal van het verhaal', maar ik neem toch maar in de koop mee dat Monteverdi's tijdgenoten drommels goed wisten wie Nero was en hoe hij zijn passie uiteindelijk met allesver-

nietigende zinsverbijstering zou bekopen. Dan worden al die moordlustige plannen en gedwongen zelfmoorden waarvan het plot bol staat, toch wat lichter verteerbaar. Dan is het euforische slot waarin Nero en Poppea hun liefde uitzingen misschien wel voor de goede verstaander een voorbode van nieuwe ellende.

L'incoronazione di Poppea, die in 1642 in Venetië in première ging, was Monteverdi's laatste opera. Meteen is het ook de eerste opera die niet in opdracht van een wereldlijk of geestelijk hof werd geschreven en dus met bijtend realisme de hoge heren (en dames) kon voorstellen. Cynisch eigenlijk, want de machtigen worden voorgesteld als de speelbal van hun passies: hun alles verterende ambitie en hun niets ontziende lust. Het Venetiaanse publiek kon zich verkneukelen in de kronkels van 'het loeder' Poppea en in de val van de aan de dijk gezette keizerin. Dit is maatschappijkritisch toneel op smaak gebracht door een grote meester.

La Venexiana leverde puik werk en heeft zelfs een toemaatje voor de oplettende luisteraar: op de drie cd's werd namelijk een aantal overgangsstukjes tussen de actiemomenten ingelast. De meeste van die inlassingen zijn niet van de hand van Monteverdi, maar van interessante tijdgenoten. (JC)

Claudio Monteverdi, *Il Nerone, ossia L'incoronazione di Poppea*, (versie manuscript van Napels), door Emanuela Galli, Roberta Mameli, José Maria Lo Monaco, Xenia Meijer, Jan Honeyman en Rafaele Constantini, met La Venexiana onder leiding van Claudio Cavina, 3 cd's, Glossa records (distributie harmonia mundi), GCD 920916.

CD KLASSIEK

Spaanse Fransman
Frédéric Mompou

Van de Fransen is geweten dat ze zonder veel scrupules kunstenaars 'annexeren'. Ook al komen die uit andere landen, maar verblijven ze een tijdje in Frankrijk, ze worden ruimhartig aan Mariannes boezem gesloten. Wie maalt er bij onze zuiderburen om dat Jacques Brel eigenlijk een Brusselaar was? Wie staat er stil bij de Hasseltse wortels van Axelle Red? Wie steekt het vingertje op en zegt dat Picasso een Spanjaard was en Yves Montand een Italiaan? In Frankrijk ben je, zodra je naambekendheid verwerft, meteen 'ingeburgerd'.

Die gedachten besprongen ons toen we ons verdiepten in het werk van de Franse, of liever Catalaanse componist Frédéric/Federico Mompou (1893-1987). Net zoals Chopin een eeuw eerder werd Mompou reeds in zijn vroege jaren veroordeeld tot een lang-

durige 'ballingschap' in Parijs. Deze componist krijgt nog niet de waardering van het grote publiek, waardering waarop hij krachtens zijn werk recht heeft. Misschien komt dat omdat hij veel 'kleintjes' schreef, miniatuurstukken die fenomenaal klinken, maar niet getuigen van een lange adem. Mompou wordt soms dan ook de 'eerste minimalist' genoemd. Maar mogen we van de lengte van een stuk ons oordeel laten afhangen? Nee dus.

Mompou is een ware dichter onder de componisten, iemand die wellicht zijn hele leven lang meer schrapte dan schreef. Wat restte, is van grote klasse en vindt moeiteloos zijn plaats in het rijtje gelijkgestemde zielen als Satie of Poulenc, de Falla of zelfs Debussy. Mompou's landgenoot Jordi Maso vertolkt werken die bij leven van de toondichter niet werden uitgegeven en die vandaag dus echte ontdekkingen zijn. Het pittige ballet *Don Perlimplin* uit 1955 bijvoorbeeld, de geestige 'vierhandige' aftelrijmpjes (*comptines*) op het einde van de cd en allerhande kamermuziekstukken voor piano en viool (of cello). Een hele leuke cd met vaak contemplatieve muziek die toch vol zit met emotie. (JC)

Frédéric Mompou, *Piano Music*, Volume 5. All World Première Recordings, door Jordi Maso (piano) met Marc Oliu (viool), Joan-Antoni Pich (cello) en Marisa Ruiz Magaldi (piano), Naxos (distributie Codaex), 8.570956.

BOEK WERELD

Masker van Afrika
V.S. Naipaul

Vidiadhar Surajprasad Naipaul, beter bekend als V.S. Naipaul, werd in 1932 uit Indiase ouders geboren in Trinidad, destijds een Britse kolonie. Hij studeerde in comfort, werkte bij de BBC als journalist en groeide uit tot een gevierd Brits schrijver. In 2001 kreeg hij de Nobelprijs voor literatuur. Zijn werk is bekend om de

donkere ironie, en in zijn reisverhalen geeft de auteur vaak af op de mentaliteit van bewoners van derdewereldlanden.

Hetzelfde kun je zeggen over zijn nieuwste bundel reisverhalen over geloof in Afrika. Animisme, islam en christendom — het is voor V.S. Naipaul allemaal verwerpelijk. Ziehier een samenvatting: „Afgaande op de rivaliserende kerkelijke gebouwen op de heuveltoppen was de buitenlandse godsdienst net een opgelegde, besmettelijke ziekte, die niets genas, geen definitieve antwoorden verschafte, iedereen in de zenuwen liet zitten, de verkeerde strijd voerde en tot bekrompenheid leidde.”

Wereldwijd haalden kenners van de Afrikaanse werkelijkheid al zwaar uit naar de Britse schrijver en zijn gebrekkige kennis van en respect voor de Afrikaanse culturen, ook al is het duidelijk dat Naipaul ideologisch vooringenomen is.

Reisschrijvers werken graag met eerste indrukken. Ergerlijk aan

dit boek is dat eerste indrukken tot waarheden worden verheven en korte gesprekken onderweg voor waar aangenomen, terwijl het maar impressies zijn. Dat gevoel krijg je bijvoorbeeld van zijn verslag over een bezoek aan de Zuid-Afrikaanse hoofdstad Pretoria. Het zal dus toch waar zijn dat je na één reis een boek kunt schrijven, maar na tien bezoeken er geen regel meer over op papier durft te zetten.

Maar één ding moeten we nog kwijt: deze oude man kan schrijven en zijn publiek boeien. (EDS)

V.S. Naipaul.

Het masker van Afrika. Impressies van Afrikaans geloof, Atlas, Amsterdam, 2011, 356 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 4501 4029.

BOEK SPIRITUALITEIT

Leven in/met crisis
Anselm Grün

Met de nieuwe lente ligt er ook weer een boek van Anselm Grün in de rekken. Ditmaal reflecteert de Duitse monnik op de manier waarop christenen zouden moeten omgaan met een crisis. Je merkt goed dat het boek ontstond uit sessies die Grün wellicht gaf aan hen die met de financiële crisis werden geconfronteerd. Dat trekt hij evenwel open naar crisismomenten in het mensenleven: de puberteit, de midlifecrisis, de relatiecrisis of de crisis na pensionering.

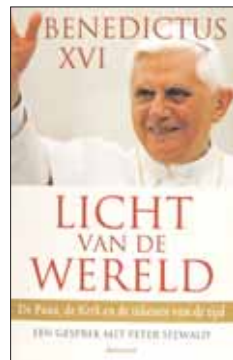
Hoogst origineel is het feit dat het boek voor meer dan de heft handelt over de heilige Geest. In de spirituele traditie van het christendom is het immers de heilige Geest die de moedelozen moed schenkt, de zwakken sterkt en de pessimisten hoop schenkt.

Grün haalt in een lang en krachtig hoofdstuk de meditatie over de pinksterhymne aan die de ter dood veroordeelde Duitse verzetsheld en jezuïet Alfred Delp in 1944 schreef in gevangenschap. Boeiende lectuur van een veel-schrijver. (EDS)

Anselm Grün,

Vertrouw op je kracht. Moedig doorgaan in tijden van crisis, Altiora, Averbode, 2011, 157 blz., 17,95 euro, ISBN 978 90 7995 607 4.

BOEK RELIGIE

Licht van de wereld
Benedictus XVI & Peter Seewald

Uiteindelijk vond het vorig jaar verschenen pauselijke interviewboek *Licht van de wereld* in ons taalgebied een uitgever. Het is het derde interviewboek van de Duitse journalist Peter Seewald met Joseph Ratzinger, maar het eerste met de man als paus Benedictus XVI.

De gewezen redacteur van het Duitse weekblad *Der Spiegel* kreeg in juli 2010 zes maal een uur de tijd om met de paus de meest uiteenlopende onderwerpen te be-

spreken. Seewald mocht van de paus alle mogelijke vragen stellen, zonder taboes. De paus spreekt openhartig over zijn ambt en de Kerk en hij gaat ook uitvoerig in op seksueel misbruik in de Kerk, evenals op condooms en homoseksualiteit. Hij toont zich tegelijk vol begrip voor de medemens als trouw aan de traditie en de leer.

Interessant in de Belgische context is wat de Duitse paus vertelt over de wegens seksueel misbruik in ongenade gevallen padre Maciel, stichter van de 'nieuwe beweging' Legionairs van Christus. Benedictus XVI zegt dat de feiten jarenlang „voor ons” verborgen werden gehouden, maar dat er na onderzoek streng werd opgetreden tegen de man. Letterlijk: „Alles wat onder leugens en geheimhouding plaatsvindt, mag niet voorkomen.”

Meer nog dan door zijn eigen geschriften, krijgt de lezer hier een mooi beeld van het denken en de wijze van redeneren van de huidige paus. Zijn levenswerk is een brug te slaan tussen religie en rationaliteit: „Het is een blijvende opdracht voor de Kerk om geloof en rede bij elkaar te houden, verder te kijken dan het tastbare en

tegelijk redelijke verantwoording te geven. De rationaliteit is ons immers door God gegeven. Ze is het specifieke kenmerk van de mens.”

Al bij al krijg je een zeer genuanceerd beeld van de leider van de katholieke Kerk, iemand die tegelijk traditioneel en vooruitstrevend is. De interviewvorm maakt het betoog ook bijzonder toegankelijk.

Theologe Maria ter Steeg-van Wayenburg tekent voor de Nederlandse vertaling. Ter Steeg (1946) was de eerste vrouwelijke leek die in Nijmegen onder Edward Schillebeeckx afstudeerde in de dogmatische theologie. Ze werkte bij de RKK/KRO televisie en was van 1994 tot 2008 staf- en bestuurslid van het aartsbisdom Utrecht. Adveniat is een nieuwe uitgeverij, voortgekomen uit de Katholieke Bijbelstichting. (EDS)

Benedictus XVI,

Licht van de wereld. De paus, de Kerk en de tekenen van de tijd. Een gesprek met Peter Seewald, Adveniat/Roularta Books, Den Bosch/Roeselare, 2011, 256 blz., 19,95 euro, ISBN 978 94 9104 205 8.